

Osnova předmětu IB053

Část A: Efektivita práce při tvorbě programu

1. Snížení chybovosti při tvorbě programu
2. Snížení doby potřebné k odstraňování chyb
3. Využití dříve napsaných částí programu
4. Nezávislost programu na pozdějších úpravách
5. Přenositelnost do jiných prostředí

Část B: Efektivita programu

6. Mechanismus přístupu k datům
7. Implementace programových struktur
8. Rozdíl v interpretovaných a překládaných jazycích

Historie předmětu IB053

Autor předmětu se od roku 1990 komerčně zabývá tvorbou software a z této praxe čerpá většinu zkušeností použitých v předmětu Metody efektivního programování. Protože původně na fakultě informatiky vyučoval programování v jazycích C/C++, využívá též zkušeností získaných na cvičeních k tomuto předmětu, protože zápočtové programy některých studentů jsou bohatou studnicí příkladů, jak by se nemělo programovat. Výuka C/C++ tedy byla postupně obohacována o doporučení či metody jak (ne)programovat. Po několika letech autor přestal zcela vyučovat programování konkrétního jazyka a začal učit předmět Metody efektivního programování. Obsah tohoto předmětu se také postupně vyvíjí s novými zkušenostmi z praxe, ale též od studentů, kteří se na přednáškách zapojují do diskusí a vnášejí tak na problematiku nový pohled.

Cvičení

- Srovnání efektivity C++ Win/Linux, Java, C#, PHP na shodném HW (dvě úlohy: výpočet nad daty v paměti, zpracování textového souboru)
- Vytvoření týmového díla (C++ Win/Linux, Java) – každý tým bude mít jednoho koordinátora (rozděluje práci, organizuje týmové porady, analýzu), účast v týmu = podmínka zápočtu

Organizační pokyny

- rezervovány jsou 3 hodiny namísto dvou, ale počet hodin za semestr je vždy počet týdnů semestru krát dvě a tedy výuka v některých týdnech se neuskuteční
- rozdělení přednášek a cvičení určuje vyučující průběžně

Část A: Efektivita práce při tvorbě programu

K čemu efektivita: Čas = peníze

1. Snížení chybovosti při tvorbě programu

- Důkladná analýza (*shora dolů*)
  - funkční (*rozdělení programu na moduly, moduly na třídy + interface, třídy na metody*)
  - datová (*objekty, DB-tabulky*)
- Dostatek času (*podvědomí pracuje za nás*)

- Práce v týmu (*Brainstorming*)
- Programování (*zdola nahoru nebo spíše odprostřed dolů a pak odprostřed nahoru → aby se dalo co nejdříve ladit*)
- Dobrá znalost programovacího jazyka (*chyby z neznalosti jazyka se špatně hledají*)
- Soustředěnost při práci (*kolegové v kanceláři, hudba, TV, maily, prohlížení webu*)

2. Snížení doby potřebné k odstraňování chyb (ladění)

(Analýza cizího programu, analýza vlastního programu s časovým odstupem)

(Člověk by neměl psát programy tak, aby se stal obětí své vlastní lenosti!)

- Čitelný zápis programu bez „hutných“ pasáží s mnoha vedlejšími efekty

```
for (int i = 0; suma(pocet = index++) < max; new_line(i++) ) {...}
```
- Výpočty prováděné překladačem

```
2 * 3.14          6.28
#define PO CET_ZNAKU_ADRESY (40 + 30 + 5)
#define PO CET_ZNAKU_ADRESY 75
```
- Symbolické konstanty (*správná interpretace, hromadná změna; nevyužívat k jiným účelům*)

```
jmeno[PO CET_ZNAKU_JMENA + 1];
prijmeni[PO CET_ZNAKU_JMENA + 1]; - použití k nesprávnému účelu
jmeno[PO CET_ZNAKU + 1]; - nejednoznačná konstanta
```
- Parametry procedur, proměnné (*výstižné, stručné, jednoznačné, pravdivé názvy, používat pouze k jednomu účelu*)

```
promennaObsahujiciPocetPrvku pocetPrvku pocet poc p
p q r x y i j k -za určitých okolností lze
příklady použití velkých a malých písmen: proměnná; Metoda();
PublicMetoda(); privateMetoda(); KONSTANTA
víceslovnáProměnná x víceslovná_proměnná
iPocet, fVelikost, sJméno
```
- Globální proměnné (*nepřehlednost*)
- Komentáře (*stručné, jasné, pravdivé, neplytvat, nekomentovat jasné věci (i++; apod.)*),

```
a = findMax(array); // najdeme největší prvek
a = findMax(array); // tady v tomto místě musíme najít
                        // prvek, který je v tom poli největší
a = findMax(array); // největší
a = findMax(array); // vytiskneme největší prvek

i++; // i zvýšíme o 1
i++; // jak by zněl smysluplný komentář?
```

jak se dostane do programu nepravdivý komentář ?

co komentovat:

- obtížné pasáže
- jednotlivé bloky kódu provádějící ucelenou činnost
- interface (hlavičky metod, rozhraní tříd, modulu)

- Odstraňovat příčiny chyb, nikoli eliminovat jejich důsledky
- Použití Exceptions → zpřehlednění kódu
- Styl zápisu (*jednotný – graficky, odlišení proměnných, metod, konstant*)

grafický styl bloku (odsazování):

záhlaví { }	záhlaví { }	záhlaví { }	záhlaví { }
----------------	-------------------	-------------------	-------------

Mezery (*každá neobvyklost musí mít své opodstatnění*):

```
for (int i = 0; i < 5; i++) třída.metoda(x);
```

Přechody na nový řádek

příkaz 1; příkaz 2; příkaz 3;	příkaz 1; příkaz 2; příkaz 3;
-------------------------------------	----------------------------------

3. Využití dříve napsaných částí programů

- vhodné rozčlenění programu (třídy/moduly aplikačně nezávislé, částečně závislé, závislé)
- při psaní jakéhokoli programu je potřeba neustále myslet na to, jestli se právě psaný kód nebude ještě někdy hodit a tomu přizpůsobit způsob psaní
- obecný algoritmus vždy vyčlenit z méně obecného (aplikačně závislého kódu)
- neslučovat do třídy/modulu nesouvisející funkčnost
- OOP: používat abstraktní metody, interface
- tvořit knihovny (zdokumentované)
- využití částí programů napsaných cizími osobami (získané z internetu, např. www.sourceforge.net)
- zdrojové texty nekopírovat do jiných projektů, ale sdílet v rámci možností, které dává použitý jazyk a vývojové prostředí
- při úpravách kódu, který je sdílen mezi více projekty, dodržovat zpětnou kompatibilitu

4. Nezávislost programu na pozdějších úpravách

- symbolické konstanty (*parametrizace programu*)
- dobře rozdělený program do modulů a funkcí nebo tříd (*změna v jedné části programu se nesmí projevit jako vedlejší efekt v úplně jiné části programu*)
- prozíravost; odhad, co se reálně může změnit (*nedůvěra je vysoce pozitivní vlastnost tvůrce software*)

5. Přenositelnost programu do jiných prostředí

- orientace na standardní prvky jazyka
(v Javě je to jedno, v C++ např. pozor na Templates – nejsou všude)
- použití pouze standardních knihoven, tříd a funkcí
(v Javě je to jedno)
- vyčlenit platformově nebo jinak závislé části
(podmíněný překlad, moduly ve více verzích, rozdělené dialogy: návrhový vzor Data, View, Controller)

Server

Klient

View (layout)

platformově závislá část

Data

Controller (chování – reakce na události)

platformově nezáv. část

- znalost implementačních detailů
(soubor s binárními daty – implementace reálných čísel nemusí být vždy stejná)
- spolupráce mezi částmi programů napsaných v různých prostředích/jazycích
Programm – DLL (pozdní vazba – řeší OS)
Modul – Modul (volání – řeší kompilátor)
  - pořadí parametrů
  - implementace datových typů (reálná čísla)
  - umístění prvků ve struktuře
- konstrukce nezávislé na implementačních detailech, případně závislé konstrukce předdefinovat na jednom místě (zač. modulu, hlavičkový soubor)
(počet bitů v int, short, long apod.)

~7

Goto?

(existuje, ale používat v opodstatněných případech)

(každý program s lib. množstvím goto lze přepsat, tak aby neobsahoval jedině)